

Як українська влада мінімізує наслідки масованих атак росіян на енергосистему України

Ткач Д. І.

*доктор політичних наук, професор,
проректор з міжнародних питань,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: ditkach2017gmailcom,
ORCID: 0000-0002-6947-2036*

Ткач Д. К.

*аспірант, спеціальність 051 «Економіка»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: dmitriyt@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0009-1856-5523*

Для України, яка знаходиться в стані гібридної війни з Російською Федерацією, питання ефективної протидії наслідкам масованих атак росіян на енергосистему України є життєво необхідним. І тому вивчення стану електроенергетичної галузі після терористичних нападів російських агресорів та дій влади по нейтралізації збитків нанесених ворогом є надзвичайно актуальним завданням.

Українсько-російська війна, яка триває вже вісім років нанесла великі збитки українській електроенергетичній галузі. По-перше відбулося різке падіння об'ємів використання електричної енергії щонайменше на 40%. По-друге ворог захопив частину електрогенеруючих потужностей, декілька десятків електростанцій різного типу зруйновані через обстріли ракетами, снарядами, бомбами. По-третє більшість ТЕЦ та ТЕС, які працюють на вугіллі залишилися без цієї енергетичної сировини, через те, що шахти опинилися на окупованій території.

Все це негативно впливає на українську економіку, веде до падіння ВВП, призводить до зубожіння українського народу.

Так, перед нашою державою виникає виклик не тільки в забезпеченні національної безпеки в протистоянні воєнній агресії з боку Росії, але й в спроможності гарантування стабільне функціонування електроенергетичної галузі в умовах війни.

Росія зазнавши болючих поразок на полі боя, підло і підступно, порушуючи всі можливі і неможливі правила ведення війни здійснює терористичні атаки по українським містам і селам, цивільній критичній інфраструктурі, енергетичним об'єктам, знищує централізоване господарсько-питне водопостачання. Ціль атак-винищування українців через створення непридатних для життя умов.

Енергетичні об'єкти попали під обстріли російських терористів з перших місяців війни.

Спочатку окупанти захоплювали генеруючі потужності та відключали їх від Об'єднаної енергосистеми України, били по ТЕЦ, що виробляють тепло та гарячу воду, і ТЕС у зоні активних бойових дій.

Ворог здійснив ракетну атаку проти енергосистеми у вересні, уразивши об'єкти високовольтної мережі на Харківщині.

У жовтні 2022 року Росія значно збільшила свої атаки на енергетичні об'єкти України, пошкодили близько 40% енергетичної інфраструктури країни.

10-11 жовтня 2022 року російський агресор став застосовувати нову тактику:

за головну ціль вони визначили критичні об'єкти енергетичної інфраструктури. Як відомо, енергетична система складається із двох частин електростанцій, які генерують електроенергію, та інфраструктури для її постачання. У жовтні агресор поставив за мету знищити і одну, і другу складові. Спочатку вони нанесли ракетно-бомбові удари по розподільчих пристроях, трансформаторах та перемикачах, щоб від'єднати електростанції від ОЕС України.

Так 10-11 жовтня рашисти здійснили потужну атаку на високовольтні підстанції «Укренерго», вони вразили ці об'єкти у західних областях, центральному регіоні, півдні та сході України. Російські терористи на цьому не зупинилися і щоденно бомбили об'єкти енергетики.

17 та 22 жовтня відбулися наступні дві масштабні атаки. Рашисти прагнули знищити електростанції та знову-таки високовольтні підстанції «Укренерго». Російські варвари з цією метою використовували не тільки крилаті ракетами, а й іранські дрони.

31 жовтня 2022 року через масовані обстріли критичної інфраструктури «Укренерго» вимушено було започаткувати екстрені аварійні відключення електроенергії. Другою хвилиною у цей же день російські терористи ракетами та дронами уразили 10 регіонів, де пошкоджено 18 об'єктів, більшість із яких енергетичні, в результаті знеструмлені сотні населених пунктів у семи областях України. Наслідки могли бути набагато гіршими але завдяки професійній роботі ППО з понад 50 російських ракет 44 збили[1].

З 24 лютого росіяни били по об'єктах енергетики 85 разів. Два з трьох ударів припали на останні два тижні війни. Ворог застосовує крилаті ракети повітряного, морського і наземного базування, балістичні ракети, зенітні керовані ракети та іранські безпілотники Shahed-136.

В умовах російського терору в електроенергетичній системі України надзвичайно важливим є те, що у березні енергосистема України була синхронізована з мережею континентальної Європи ENTSO-E. Це дало можливість з 30 червня розпочати комерційний експорт електроенергії до країн ЄС. Втім з 11 жовтня Україна була змушена призупинити експорт електроенергії до ЄС для стабілізації власної енергосистеми. Слід зазначити, що технічні можливості синхронізації мереж діють й в зворотному напрямку, якщо так станеться, що Україні знадобиться імпортувати електроенергію з ЄС[2].

Членство України в ENTSO-E створило умови для допомоги з боку операторів систем передачі Німеччини, Бельгії, Данії, Польщі, Словаччини, Литви. Українські енергетики отримують з цих країн обладнання, матеріали.

До Києва з візитом у вівторок, 1 листопада, прибула комісар Європейського Союзу з питань енергетики Кадрі Сімсон. У цей же день вона зустрілася з Президентом України Володимиром Зеленським та обговорила питання відновлення після російських ударів, української енергетичної інфраструктури та стабілізації роботи української енергомережі. Під час переговорів комісар ЄС заявила, що Брюссель надасть Україні 25,5 млн євро, щоб забезпечити нагальні потреби і відповідні постачання обладнання.

Водночас Зеленський звернув увагу на доцільність створення платформи для підтримки української економіки, зокрема енергетичної сфери, на зразок Контактної групи у форматі «Рамштайн»[3]. 4 листопада 2022 року держсекретар США Ентоні Блінкен повідомив, що країни G7 погодили новий формат допомоги Україні. Новий механізм координації буде схожий на «формат «Рамштайн», що забезпечує військову підтримку України.

У той же час в Україні є можливості для збільшення виробництва електроенергії. Мова йде у першу чергу про відновлювальні джерела енергії. Для цього Верховна Рада повинна прийняти закон про підтримку інвесторів, які бажають будувати вітроелектростанції, а також об'єкти малої гідроенергетики у західних областях.

Висновок. Енергетичний терор проти України та енергетичний тиск на Європейський Союз росія буде і далі продовжуватиме. Український народ і надалі буде страждати від перебоїв з постачання електроенергії, води та тепла. В умовах зими, яка незабаром прийде в країну ці труднощі будуть тільки наростати. Тож від виважених дій Верховної Ради, Кабінету Міністрів, стійкості та підготовленості українського народу залежить те, як усі ми перезимуємо цього року.

Список використаних джерел

1. Масований ракетний удар по всій Україні. Які наслідки для енергетики <https://www.bbc.com/ukrainian/news-63453604>
2. Енергетичні виклики зими — чого очікувати Україні та ЄС? <https://eba.com.ua/energetychni-vyklyky-zymy-chogo-ochikuvaty-ukrayini-ta-yes/>
3. Росіяни пошкодили близько 40% енергетичної інфраструктури України-Зеленський. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3605632-rosiani-poskodili-blizko-40-energeticnoi-infrastrukturi-ukraini-zelenskij.html>